

XVI. Benedek pápánk katekézisei
a szerdai Általános kihallgatás alkalmával
2012. dec. 19.

SZŰZ MÁRIA AZ ENGEDELMES HIT MINTAKÉPE

Kedves Testvéreim!

Szűz Mária különleges helyet foglal el az ádventi történetben, mint aki páratlan módon várta Isten ígéreteinek beteljesedését, és az isteni akarat iránti feltétlen engedelmisséggel hitébe és testébe fogadta Jézust, Isten Fiát. Ma az Angyali üdvözlés nagy misztériumából kiindulva veletek együtt szeretnék röviden elmélkedni Mária hitéről.

Ave Maria! – Khaire kekharitomene

125. *Khaire kekharitomene, ho Küriosz meta sou*, 'Örvendj, kegyelemmel teljes, az Úr van teveled' (Lk 1,28). Lukács evangélista elbeszélésében Gábor főangyal e szavakkal köszöntötte Máriát. Első pillantásra a *khaire*, 'örvendj' kifejezés a görög kultúrkörben megszokott köszöntésnek tűnik, de ha a bibliai hagyomány ismeretében olvassuk, ez a szó sokkal mélyebb jelentést nyer. Ugyanez a kifejezés négy alkalommal fordul elő az Ószövetség görög fordításában, és mindig a Messiás eljövételének örömhírét vezeti be (v.ö. *Szof 3,14; Jo 2,21; Zak 9,9; Siral 4,21*). A Máriához szóló angyali köszöntés tehát felhívás az örömről, arra a mélyes örömről, amely a világot – az élet korlátozottsága, a szenvedés, a halál, a fogság, és az isteni jószágot elfedő rossz sötétsége miatt – betöltő szomorúság végét hirdeti. Evangélium, örömhír kezdetét jelző köszöntés.

Az Úr van teveled!

126. De miért így kapja Mária a felhívást az örömről? A válasz a köszöntés második felében hangzik el: *az Úr van teveled*. Most is a Ószövetséghez kell fordulnunk, ha helyesen akarjuk érteni e kifejezés tartalmát. Szofonias próféta könyvében találjuk ezt a kifejezést: „Örvendj, Sion leánya ... az Úr Izrael királya a körödben ... Az Úr, a te Istened a körödben hatalmas szabadító" (3,14–17). E szavakban kettős ígéret hangzik el Izrael, Sion leánya felé: Isten szabadítóként jön és lakást készít magának népe körében, Sion leánya méhében. Az Angyal és Mária dialógusában éppen ez az ígéret valósul meg: Mária, aki azonos az Istentől eljegyzett néppel, valóban személy szerint Sion leánya; benne teljesedik Isten végső eljövételének várása, benne készít magának lakóhelyet az élő Isten.

Kegyelemmel teljes

127. Az Angyal Máriát köszöntve „kegyelemmel teljes”nek nevezi őt; a görög nyelvben a *kharisz* = kegyelem szónak ugyanaz a gyöke, mint az örömről. Ebben a kifejezésben tovább világosodik Mária örömeinek forrása: az öröm a kegyelemből fakad, azaz az Istennel való közösségből, a Vele való életközösségből; abból fakad, hogy Mária a Szentléleknek teljesen Isten tevékenysége által megformált lakóhelye. Mária az a teremtmény, aki páratlanul kitarja a kaput Teremtője előtt, fenntartások nélkül a kezére bízta magát. Teljesen az Úrral való kapcsolatból és kapcsolatban él; csupa figyelmes odahallgatás; serényen gyűjti össze Isten jeleit népe történelméből; beleszövődik az Isten ígéreteibe vetett hitbe és reménybe, amely ígéretek saját életének szövetét alkotják. És a hívő engedelmisséggel szabadon aláveti magát a hallott szónak és az isteni akaratnak.

Szűz Mária és Ábrahám hasonlósága

128. Lukács evangélista Mária életének eseményeit finoman párhuzamba állítja Ábrahám életének eseményeivel. Ahogyan a nagy pátriárka a hívők atyja válaszolt Isten hívására – hogy költözzön ki szülőföldjéről, a biztonságból, és vándoroljon egy ismeretlen föld felé, amelyet még csak az isteni ígéretben birtokolt –, ugyanúgy Mária teljes bizalommal ráhagyatkozott a szóra, amit Isten hírnöke mondott neki, és minden hívőnek anyja és példaképe lett.

A hit öröme és sötétsége

129. De szeretnék hangsúlyozni egy másik jelentős szempontot is: a lélek kitérülése a hitben Isten előtt és az ő tevékenysége előtt magában foglalja a sötétség elemét is. Az ember Istennel való kapcsolata nem szünteti meg, nem helyezi hatályon kívül a Teremtő és a teremtmény távolságát, ahogyan Pál Apostol mondja Isten Bölcsességének mélysége előtt: „*Milyen kifürkészhetetlenek az ő ítéletei és mily megközelíthetetlenek az ő utai!*” (Róm 11,33). De éppen az, aki teljesen nyitott Isten előtt, mint Mária, az képes elfogadni az isteni akaratot, akkor is, ha titokzatos, akkor is, ha gyakran nem felel meg a saját elképzeléseinek, és kard, amely átjárja a lelket, ahogyan az agg Simeon mondta prófétaként Máriának, amikor Jézust bemutatták a templomban (Lk 2,35). – Ábrahám hitének történetében ott van az öröm a fiú, Izsák ajándéka miatt, de a sötétség is, amikor föl kellett mennie a Morija hegyére, hogy végrehajtsa egy képtelen cselekedetet: Isten azt kéri tőle, hogy áldozza föl neki a fiút, akit az imént adott neki ajándékba. A hegyen az angyal parancsolja neki: „Ne nyújtsd ki kezdet a gyermek ellen, és ne tégy vele semmit! Most már tudom, hogy féled Istent, és nem kímélted tőlem a fiadat, egyszülöttedet!” (Ter 22,12.) Ábrahám teljes bizalma az ígéreteihez hűséges Isten iránt akkor sem csökkent, amikor Isten szavának elfogadása titokzatos és nehéz, szinte lehetetlen. – Ugyanígy Mária hitében átéli az Angyali Üdvözlés örömét, de átmege a Fiú megfeszítésének sötétségén is, hogy végül elérkezessen a feltámadás fényességére.

A Szűzanya és a mi hitünk hasonlósága

130. Nincs másként egyikünk hitének útján sem: átélünk ragyogó pillanatokot, de találkozunk olyan lépésekkel is, amelyekben Isten mintha távol volna, hallgatása ránehezedik a szívünkre, és akarata nem egyezik a miénkkel, azzal, amit mi szeretnénk. De minél inkább kitérülünk Isten előtt, befogadjuk a hit ajándékát, teljesen Istenbe vetjük bizalmunkat – mint Ábrahám és Mária –, jelenlétével annál inkább képessé tesz arra, hogy az élet minden helyzetét békességgel és az ő szeretetében és hűségében vetett bizalommal éljük meg. Ez azonban azt jelenti, hogy ki kell lépünk önmagunkból és a saját terveinkből, mert Isten Szava a fényforrás, amely vezérli gondolatainkat és tetteinket.

A Szűzanya engedelmes hite

131. Szeretnénk megállni még egy mozzanaton, amely Jézus Szent Lukács által elbeszélte gyermekségtörténetéből merül fel. Mária és József felviszik a gyermek Jézust Jeruzsálembe, a templomba, hogy bemutassák az Úrnak és neki szenteljék, ahogyan Mózes Törvénye ezt előírta: „Minden elsőszülött fiú az Úr szentje legyen” (v.ö. Lk. 2,22–24). A Szentcsalád e gesztusa még mélyebb értelmet nyer, ha annak ismeretében olvassuk, hogy a tizenkétéves Jézust háromnapos keresés után a templomban találták meg a tudósokkal beszélgetve. Mária és József aggodalommal teli szavaira: „Fiam, miért tetted ezt velünk? Íme, atyád és én aggódva kerestünk téged” Jézus titokzatosan válaszol: „Miért kerestetek? Nem tudtátok, hogy nekem Atyám dolgaiban kell lennem?” (Lk 2,48–49.) Azaz az Atya tulajdonában, az Atya házában, hiszen ő a Fiú. Máriának meg kellett újítania az Angyali Üdvözléskor mondott „igen”jét; el kellett fogadnia Jézus Atyjának elsőbbségét; képesnek kellett lennie elengedni a Fiút, akit világra hozott, hogy teljesítse küldetését. És Máriának a hit engedelmességében Isten akaratára kimondott „igen”je ismétlődik végig az életén, egészen a legnehezebb pillanatig, a kereszthalál pillanatáig.

A Szűzanya hívő dialógusa

132. Mindezek láttán kérdezhetjük: hogyan tudta végigjárni Mária ezt az utat Fia oldalán olyan szilárd hittel a sötétségben is; hogyhogya nem veszítette el bizalmát a cselekvő Istenben? Mária magatartásának, élete minden történése közben van egy alapvető vonása: az Angyali Üdvözléskor zavarba jött az angyal beszédétől – ez az a félelem amely elfogja az embert, amikor megérinti Isten közelsége –, de ez nem attól való félelem, amit Isten kérhet.

Mária gondolkodik, kérdezi, mit jelent ez a köszöntés (v.ö. Lk. 1,29). A görög szó, amelyet az evangélium használ erre a gondolkodásra, a „dilogizeto”, felidézi a „dialógus” szó gyökét. Ez pedig azt jelenti, hogy Mária bensőséges dialógust kezd Isten Szavával, amit meghirdettek neki,

nem siklik át rajta felületesen, hanem megáll, engedi, hogy behatoljon elméjébe és szívébe, hogy megérthesse azt, amit az Úr akar tőle, az üzenet értelmét.

A Szűzanya hívó gondolkodása

133. Mária belső magatartásának az isteni tevékenység iránti másik vonását ugyancsak Szent Lukás evangéliumában találjuk Jézus születésekor, a pásztorok látogatása után. Lukács azt mondja, hogy Mária „mindezeket a dolgokat megőrizte, gondolkodva rajtuk a szívében” (2,19). A „gondolkodva” a görögben *synballon*, amit úgy fordíthatnánk, hogy 'összevetette', 'összerakta', 'együtt tartotta' a szívében az összes történet dolgokat. Minden elemet, minden szót, minden történést elhelyezett valami nagy egészben, szemlélte és megőrizte, tudva, hogy minden Isten akaratából ered. Mária nem áll meg az életében történet dolgok felszínes megértésénél, hanem tud mélyre látni, engedi, hogy a történések megszólítsák, feldolgozza, megkülönbözteti őket, és megszerzi azt a megértést, amit csak a hit tud biztosítani. Mária engedelmes hitének mélységes alázata azt is befogadja, amit nem ért Isten tevékenységében, ráhagyva Istenre, hogy ő nyissa meg elméjét és szívét a befogadására. „Boldog aki hitt annak beteljesedésében, amit az Úr mondott neki” (Lk 1,45) – kiáltja a rokona, Erzsébet. És Máriát éppen a hite miatt nevezi Boldognak minden nemzedék.

Drága Barátaim! Urunk születése, amelyet hamarosan ünnepelni fogunk, arra hív, hogy a hitnek ugyanebben az engedelmességében és alázatában éljünk. Isten dicsősége nem egy király diadalmenetében és hatalmában mutatkozott meg, nem egy híres város fényében, pompás palotában tündöklök, hanem egy szűz méhében vett lakást, s egy újszülött gyengeségében jelent meg. Isten mindenhatósága a mi életünkben is gyakran nagyon csendesen az igazság és a szeretet erejével tevékenykedik. A hit azt mondja nekünk, hogy ennek a védtelen Gyermekeknek hatalma végül legyőzi a világ hatalmasságainak zajját.

Fordította Dr Diós István
Készült a Pálos Könyvtárban